

Harjulan ja Evon alueen (FI0325001) sammalkartoitukset 2019

Beetles-LIFE (LIFE17NAT/FI/000181)

Timo Kypärä

JOHDANTO JA MENETELMÄT

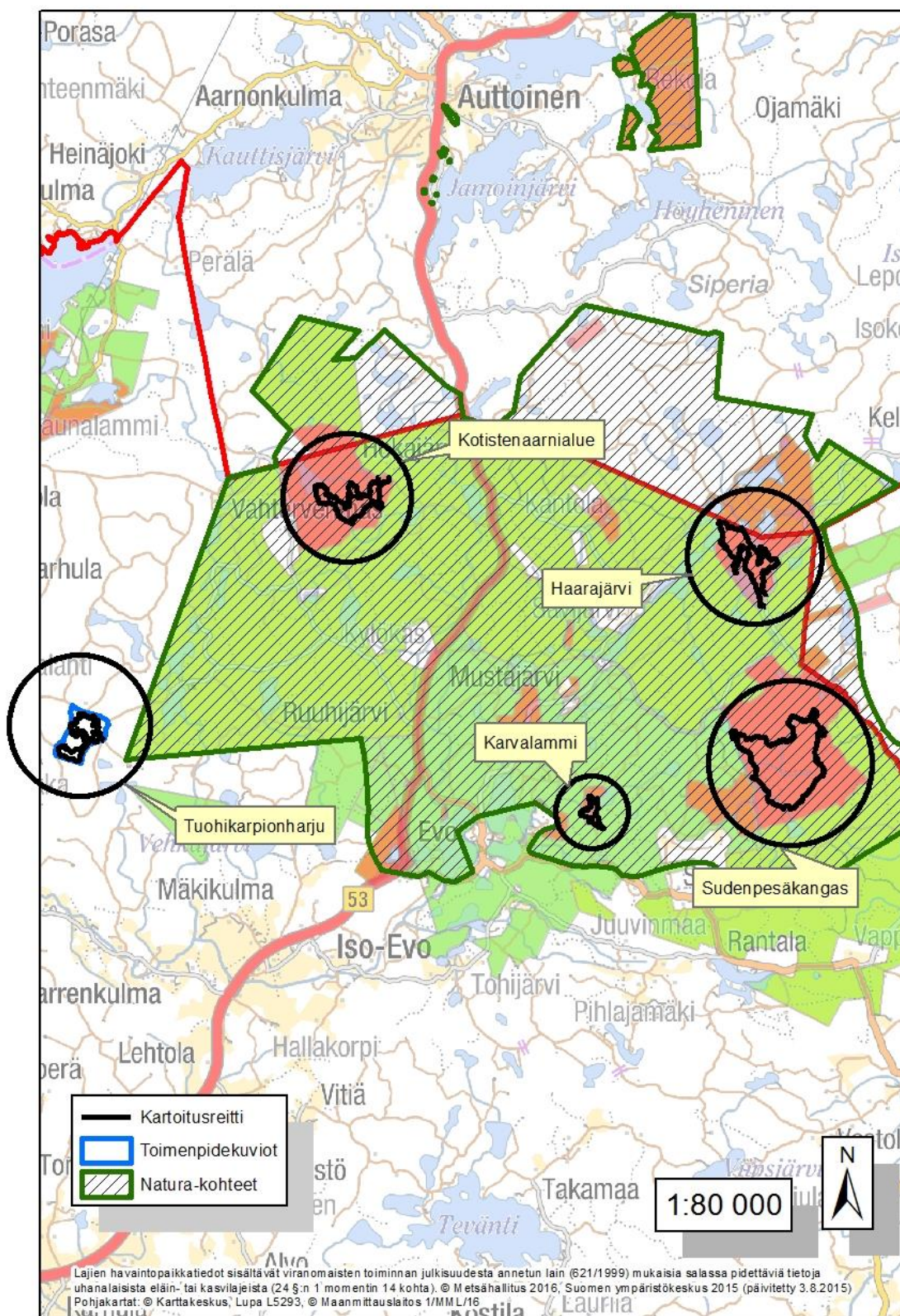
Kartoitusten tavoite ja tarkoitus

Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE+ rahoituksen tuella Beetles-LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Harjulan sekä Evon Natura2000-alueen ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Tämä sammalkartoitus on tehty Natura-aluetta lähellä olevan Harjulan metsäalueen hoitosuunnitelman laatimista varten. Lisäksi kartoitettiin huomionarvoista sammallajistoa myös Natura-alueella. Raportoinnin selkeyttämiseksi alue on jaettu viiteen (5) osa-alueeseen; 1) Tuohikarpionharju (Harjula), 2) Kotistenaarnialue, 3) Haarajärvi, 4) Karvalammi ja 5) Sudenpesäkangas. (Kuva 1).

Kartoituskohteet ja -menetelmät

Harjula sekä Evon Natura-alue sijaitsevat Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen maakuntien rajalla. Kaikki nyt kartoitetut alueet sijaitsevat Kanta-Hämeen puolella Hämeenlinnan kunnan alueella. Alue on ollut aiemmin Lammin kuntaa. Eliömaantieteellisesti kartoitetut kohteet sijaitsevat Etelä-Hämeen (EH) eliömaakunnassa. Alueellista uhanalaisuutta tarkasteltaessa kohteet sijaitsevat Eteläborealisella kasvillisuusvyöhykkeellä Lounaismaan ja Pohjanmaan rannikon osa-alueella (2a). Evon Natura-alueelta on tallennettu 18:sta uhanalaisesta tai silmällä pidettävästä sammallajista 109 havaintoa LajiGIS-järjestelmään (15.8.2019) (Uhanalaisuusluokitus vuoden 2010 arvioinnin mukainen). Natura-alueen ulkopuolella sijaitsevalta toimenpidekuvioilta ei ole tiedossa aiempia havaintoja uhanalaisista sammallajeista.

Kartoitukseen käytettiin neljä (4) maastotyöpäivää ja ne suoritettiin 22.-25.7.2019. Kartoituksessa käytettiin yleiskartoitusmenetelmää, jossa kohdelajeina ovat uhanalaiset, silmällä pidettävät, rauhoitetut ja harvinaiset lajit. Raportoinnissa on käytetty tuoreinta uhanalaisuusarviointi luokitusta 2019. Kartoituksen kohteena olevista sammallajeista kerättiin näytteitä, joista lajinmääritys varmistettiin mikroskoopilla. Kerättyjen näytteiden ja huomion arvoisten lajien havaintopaikat tallennettiin GPS-paikantimeen. Myös kuljettu kartoitusreitti tallennettiin GPS-paikantimeen. Kartoituksesta maastossa, mikroskooppisesta lajinmäärityksestä ja raportoinnista vastaa luontokartoittaja Timo Kypärä Metsähallituksen Järvi-Suomen luontopalveluista.

Kuva 1. Harjula (Tuohikarpionharju) sekä Evon Natura-alue ja kartoituksen osa-alueet.

TULOKSET

Lajitieto/lajihavainnot

Evon Natura-alueelta ja sen läheisyydessä sijaitsevalta Tuohikarpionharjulta kartoituksessa havaittiin 14 huomionarvoista sammallajia ja niille yhteensä 69 havaintopaikkaa. Huomionarvoiset sammallajihavainnot on listattu oheiseen taulukkoon (taulukko 1) ja tarkemmat havaintotiedot tallennetaan LajiGIS-järjestelmään. Jäljempänä on havaintoja tarkasteltu osa-aluekohtaisesti. Lajihavainnot ja maastoinventoinneista tallennetut kartoitusreitit on esitetty kartalla liitteessä 1.

Taulukko 1. Evon Natura-alueen ja Tuohikarpionharjun huomionarvoiset lajihavainnot.

N:o	Tieteellinen nimi	Suomalainen nimi	UHEX	Havainnot kpl
1	<i>Fuscocephaloziopsis catenulata</i>	kantopihtisammal	CR §	6
2	<i>Calypogeia suecica</i>	kantopaanusammal	EN	12
3	<i>Odontoschisma denudatum</i>	itupyörösammal	EN	3
4	<i>Schistostega pennata</i>	aarnisammal	VU	11
5	<i>Crossocalyx hellerianus</i>	kantoraippasammal	VU	14
6	<i>Trichocolea tomentella</i>	harsosammal	VU §	1
7	<i>Neckera pennata</i>	haapariippusammal	VU	1
8	<i>Riccardia palmata</i>	pikkuliuskasammal	VU	1
9	<i>Lophozia guttulata</i>	metsälovisammal	VU	1
10	<i>Nowellia curvifolia</i>	rakkosammal	NT/RT	7
11	<i>Tayloria tenuis</i>	haisumarrassammal	NT/RT	1
12	<i>Callicladium haldanianum</i>	katvesammal	NT/RT	2
13	<i>Liochlaena lanceolata</i>	kantokorvasammal	NT	8
14	<i>Pseudoamblystegium subtile</i>	siroritvasammal	NT	1

CR = äärimmäisen uhanalainen

EN = erittäin uhanalainen

VU = vaarantunut

NT = silmällä pidettävä

RT = alueellisesti uhanalainen

§ = erityisesti suojeltava laji

Osa-alue 1 - Tuohikarpionharju (Harjula)

Osa-alue 1 muodostuu toimenpidekuviosta, jolle suunnitellaan hoitotoimia, jotka edesauttavat haavan menestymistä alueella. Kohteella vallitsee ikääntynyt kuusivaltainen metsä, jossa on kohtalaisen runsaasti lahoppua. Pinnanmuodot kuviolla ovat vaihtelevia. Kangasmetsäharjanteiden välissä on korpinotkemia, joista kuitenkin laajimmat on aikoinaan ojitettu. Kuvion länsiosissa on havaittavissa lähteisyyttä.

Kartoituksissa havaittiin alueelta neljä (4) huomion arvoista sammallajia ja niille 14 havaintopaikkaa. Erittäin uhanalaista (EN) kantopaanusammalta (*Calypogeia suecica*) havaittiin viideltä maapuulta. Runsaimmat kasvustot sijaitsevat kuvion keskiosassa ojittamattomissa notkanteissa. Maapuujuurakoiden alla kasvavaa aarnisammalta (*Schistostega pennata*) VU havaittiin kolmesta paikasta. Kantokorvasammal (*Liochlaena lanceolata*) NT kasvaa rehevissä ja kosteissa elinympäristöissä kivillä, maapuulla ja turpeellakin. Tuohikarpionharjulla lajia tavattiin viidestä paikasta lähinnä alueen eteläosista. Katvesammalta (*Callicladium haldanianum*) NT/RT havaittiin yhdestä paikasta. Sammal kasvaa alueen länsireunan lähteessä pienellä lahoppuun kappaleella.

Osa-alue 2 - Kotistenaarnialue

Kotisten aarnialueelta on tiedossa useita vaateliiden vanhan metsän sammallajien esiintymiä. Tässä kartoituksessa tehtiin seurantakäynti kantopihtisammalen (*Fuscocephaloziopsis catenulata*) CR tunnetulle esiintymälle. Lajilla on Suomessa vain kaksi nykyesiintymää. Laji löytyi neljältä maapuulta samalta metsäharjanteelta kuin aiemmin ilmoitettu havainto, mutta lähimmillään n. 50 metrin etäisyydellä annetuista koordinaateista (Kuva 2). Lisäksi kantopihtisammal havaittiin kahdelta maapuulta etäämpänä vanhasta havaintopaikasta. Kasvustoista kerätyt näytteet ovat vielä varmennettavana tätä raporttia kirjoitettaessa.

Kotistenaarnialueelta löytyi uusia havaintopaikkoja lajeille, jotka tunnetaan entuudestaan alueelta. Uutena lajina alueelle löytyi maapuilla kasvava itupyörösammal (*Odontoschisma denudatum*) EN, joka havaittiin kolmelta maapuulta Valkea-kotisen rannoilla.

Kuva 2. Kuvassa etualalla vanha maapuu, jolla kasvaa kantopihtisammalta (*Fuscocephaloziopsis catenulata*).

Osa-alue 3 - Haarajärvi

Haarajärven osa-alueella kartoitettiin sammallajistoa Haarajärven, Savijärven ja Evajärven rannoilta, mutta lajistoltaan mielenkiintoisimmiksi osoittautuivat Haarajärven laskupuro ja pienet korpialueet Evajärven eteläpuolella.

Haarajärvestä Savijärveen laskevan puron kiviltä havaittiin kantokorvasammalta (*Liochlaena lanceolata*) NT, katvesammalta (*Callicladium haldanianum*) NT/RT ja haisumarrassammalta (*Tayloria tenuis*) NT/RT. Puronsuulta Savijärven rantakorvesta löytyi pienikokoinen lehtimaapuu, jolla kasvaa kantopaanusammalta (*Calypogeia suecica*) EN ja rakkosammalta (*Nowellia curvifolia*) NT/RT.

Evajärven eteläpuolisilta korpilaikuilta löytyi useampia aarnisammalen (*Schistostega pennata*) VU kasvustoja maapuujuurakoiden alta. Maapuilta havaittiin kantoraippasammalen (*Crossocalyx hellerianus*) VU, rakkosammalen (*Nowellia curvifolia*) NT/RT ja kantopaanusammalen (*Calypogeia suecica*) EN kasvustoja.

Osa-alue 4 - Karvalammi

Karvalammin eteläpäässä on lähteikkö, jossa on entuudestaan tunnettu erityisesti suojeltavan harsosammalen (*Trichocolea tomentella*) VU havaintopaikka. Harsosammal kasvaa edelleen paikalla, joskin kasvusto on suhteellisen niukka. Laji havaittiin nurmilauhamättäystä harvahkona kasvustona n. 20x30 cm kokoiselta alalta. Lähteikön maapuilta löytyi pikkuliuskasammalen (*Riccardia palmata*) VU elinvoimainen esiintymä.

Osa-alue 5 - Sudenpesäkangas

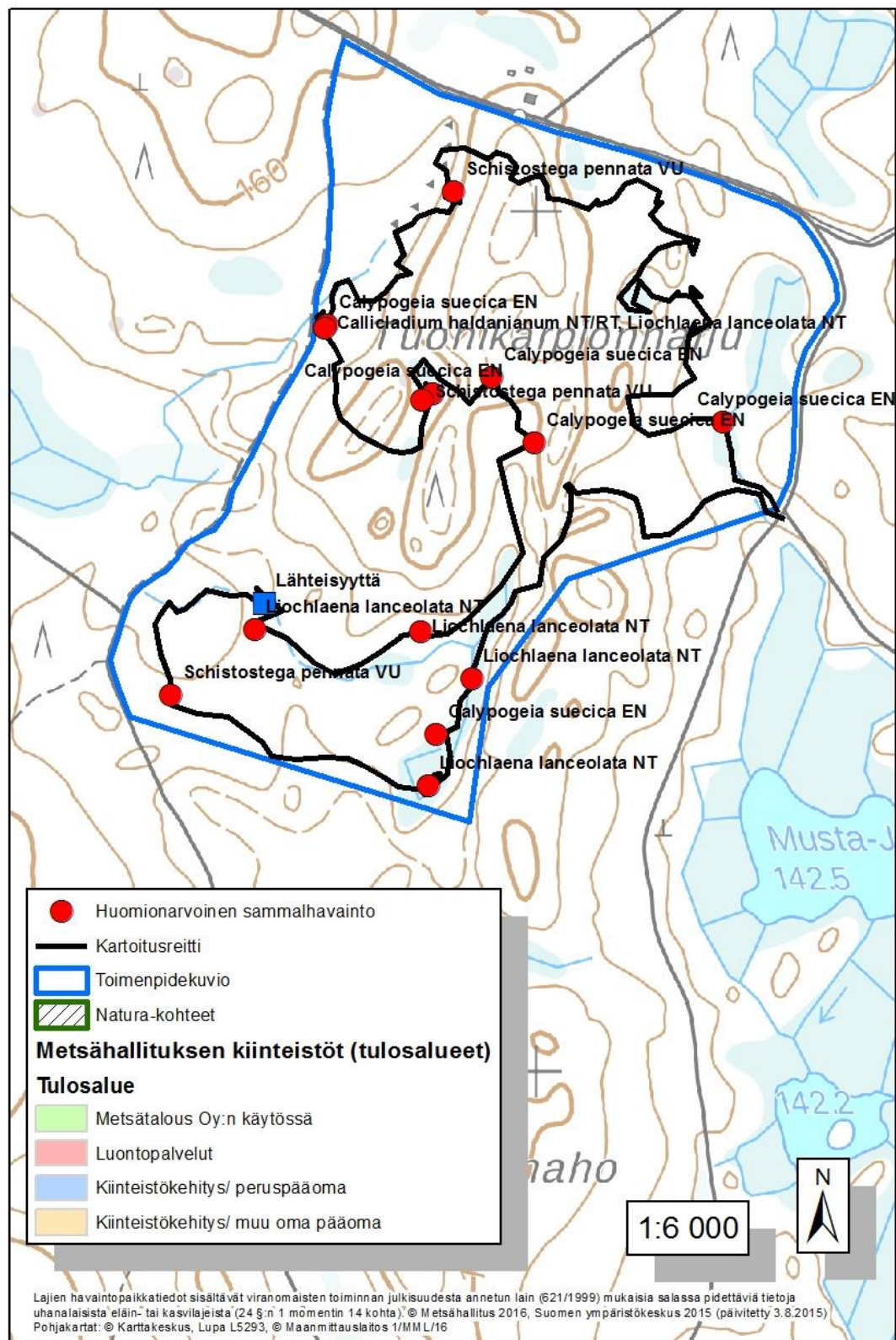
Sudenpesäkankaalta on tiedossa kymmenkunta haapariippusammalen (*Neckera pennata*) VU havaintopaikkaa. Tässä kartoituksessa inventoitiin kuitenkin niitä kohteen alueita, joista ei ole aiempia lajihavaintoja. Kohteen maapuilta tehtiin useita kantoraippasammalen (*Crossocalyx hellerianus*) VU havaintoja ja yksi havainto kantopaanusammalesta (*Calypogeia suecica*) EN. Maapuujuurakoiden alta havaittiin muutamia aarnisammalen (*Schistostega pennata*) VU kasvustoja. Haavan rungolta epifyyttinä löytyi yksi kasvusto haapariippusammalta (*Neckera pennata*) VU sekä siroritvasammalta (*Pseudoamblystegium subtile*) NT.

HOITO YM. SUOSITUKSET

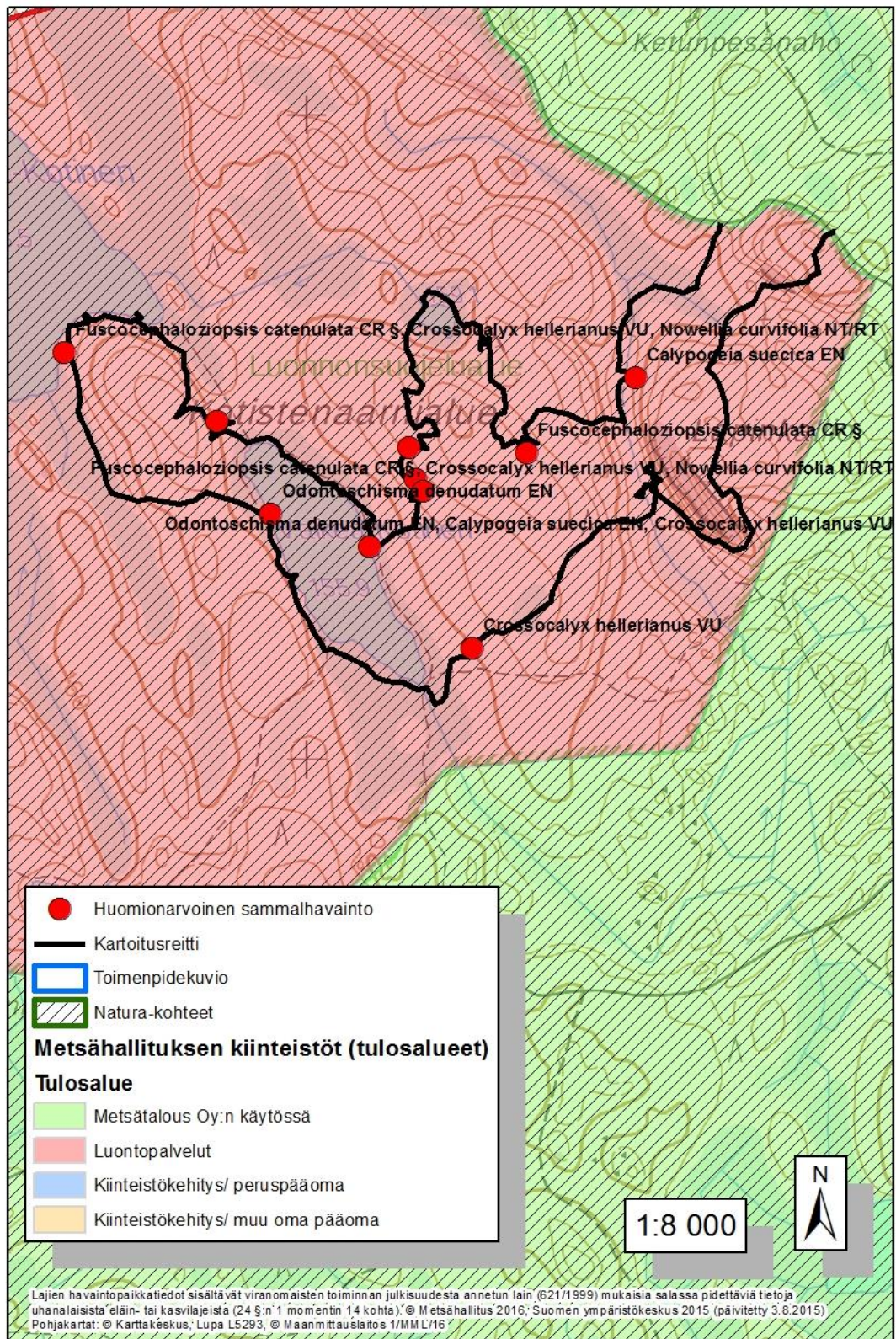
Harjulassa Tuohikarpionharjun toimenpidealueella tehtiin useita huomion arvoisten sammallajien havaintoja. Haapaa suosivat metsänhoitotoimet eivät kuitenkaan liene uhka havaituille sammalesiintymille. Metsänhoitotoimissa tulee kuitenkin välttää lahupuuston rikkomista hoitotoimia toteutettaessa.

LAJIHAVAINNOT JA KARTOITUSREITIT OSA-ALUEILLA

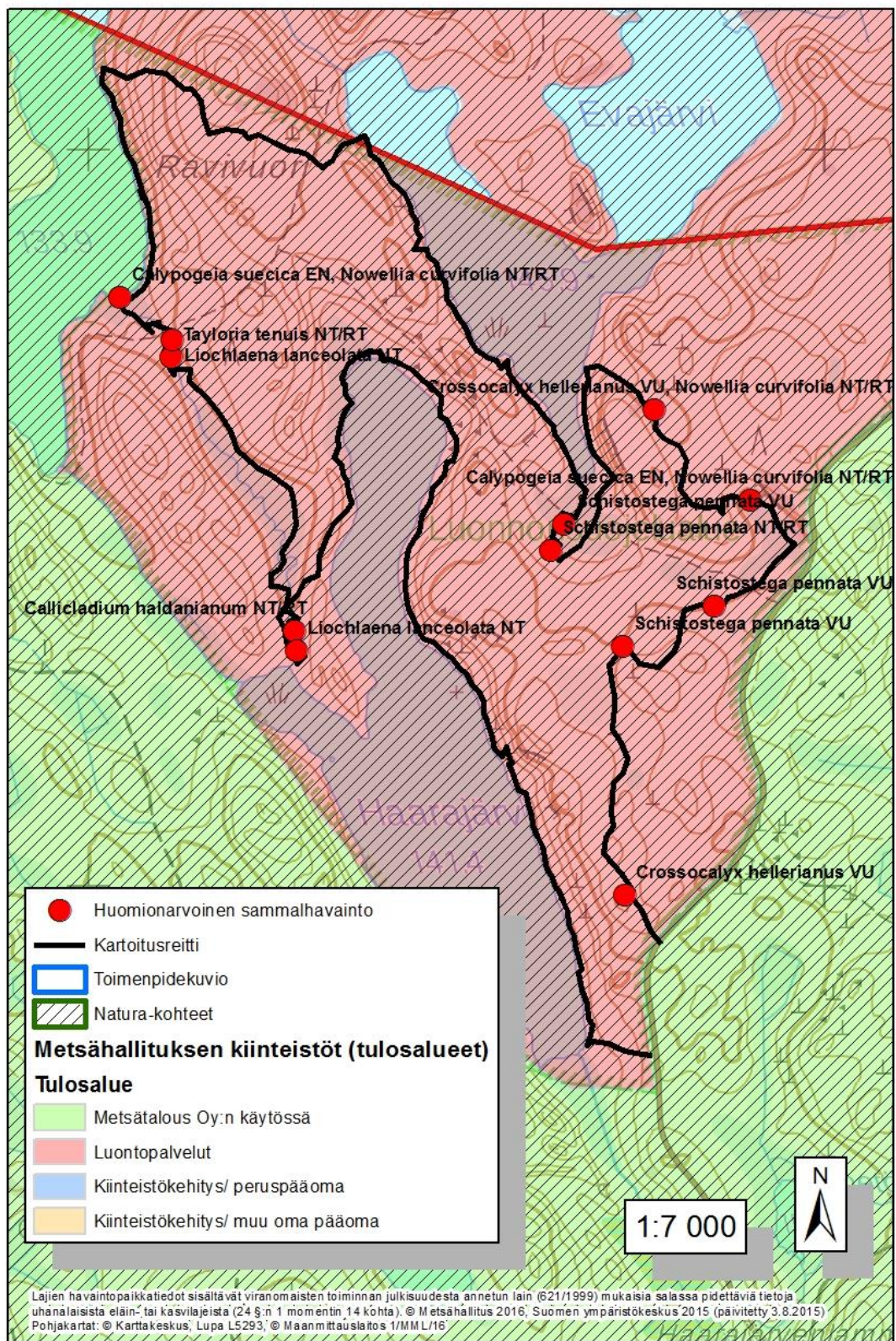
Osa-alue 1, Tuohikarpionharju (Harjula)

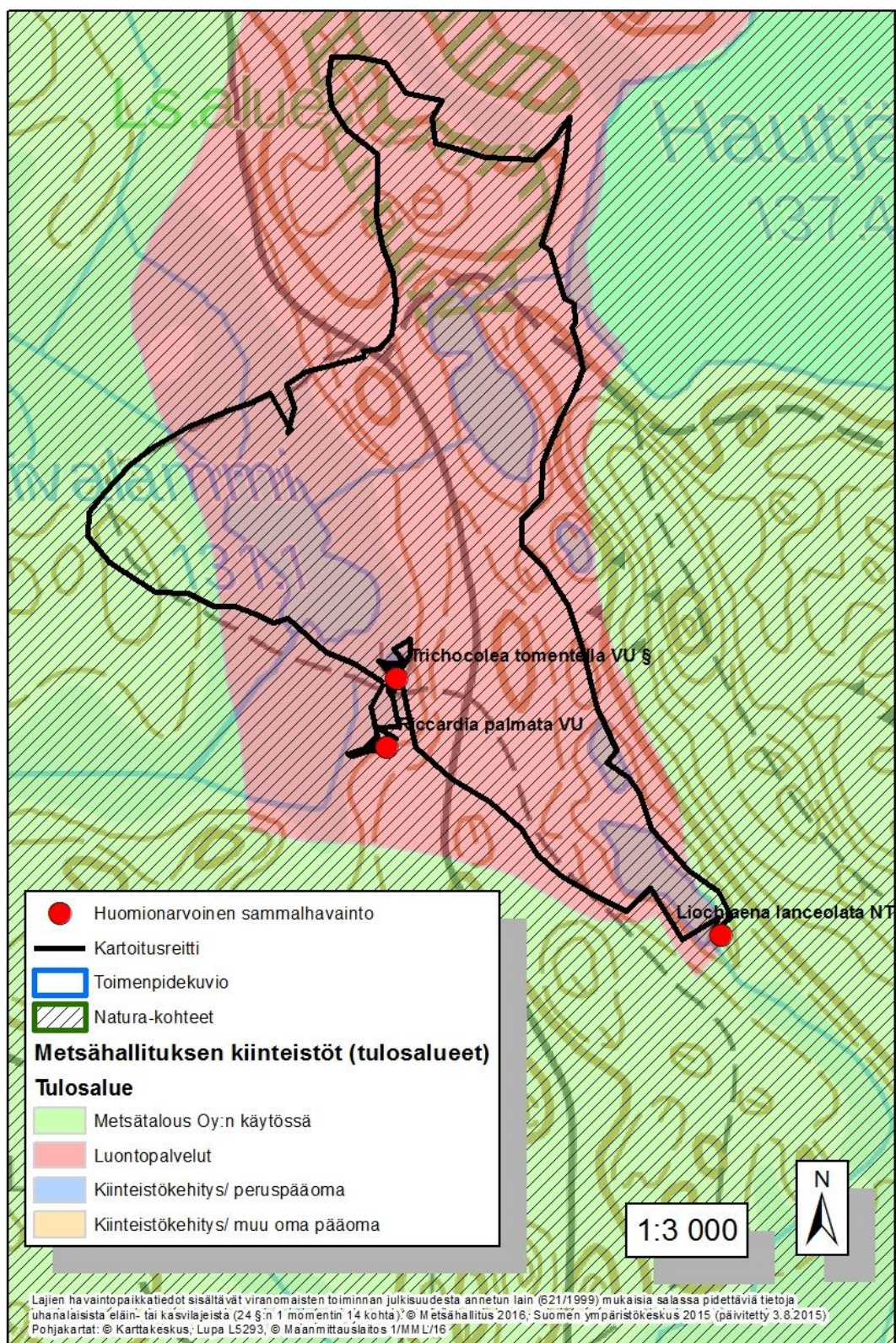

Osa-alue 2, Kotistenaarnialue

Osa-alue 3, Haarajärvi

Osa-alue 5, Sudenpesäkangas

